

Cronologia Revoluției de la Timișoara din 1989

19 decembrie 1989 – marți

După miezul nopții, o echipă formată din oameni de la Ministerul de Interne încarcă într-o autofrigorifică 43 de cadavre de la Morgă și le transportă la București pentru a fi incinerate. Dimineață, se manifestă o agitație tot mai mare în întreprinderile și instituțiile din Timișoara. Liderii administrativi și de la Armată încearcă să determine muncitorii să reia lucrul, dar situația rămâne confuză. Se deschide focul din nou, fiind înregistrate alte victime. Demonstrații încep să se adune în diferite puncte din oraș și să treacă spre centru. Trupele de represiiune, în special de la Armată, sunt foarte active, cu tancuri și TAB-uri. Se răspândește de la om la om apelul la grevă generală.

0,30 – 1,30

La Timișoara, generalul Ștefan Gușă convoacă din nou comandanții de unități militare și stabilește misiunile ce trebuiau îndeplinite. Cu același prilej, se decide reducerea efectivelor militare din oraș și înlocuirea lor cu patrulă. Dispozitivele din zona Comitetului Județean de Partid sunt menținute în continuare. Informat că se continuă încercările de pătrundere în incinta unităților militare, a depozitelor de armament și muniție, șeful Marelui Stat Major cere ca în aceste situații să se tragă după somațiile legale.

1,00

Încercând să șteargă urmele represiunii din seara zilei de 17 decembrie, la ordinul Elenei Ceaușescu, din Morga Spitalului Județean din Timișoara încep să fie încărcate într-o autoutilitară de la Comtim, în cadrul operațiunii *Trandafirul*, cadavrele a 43 de persoane ucise în ziua de 17 decembrie 1989, care, după multe discuții cu autoritățile comuniste locale și Ministerul de Interne (generalul Nuță, generalul Mihalea), au fost transferate la Crematoriul Cenușa din București.

4,30

Generalul Ștefan Gușă convoacă comandanții de unități la ședința de lucru (JL D 18 Mc.).

7,00

Maiorul Biriș raportează că s-a deschis focul la Întreprinderea 6 Martie. Se ordonă folosirea gazelor lacrimogene. Cauza incidentului: militarii au fost atacați cu pietre și șuruburi de un grup de tineri (JL D 18 Mc.).

7,10

Se solicită sprijinul Comitetului Municipal de Partid. Primarul Moț se angajează să se deplaseze la Întreprinderea 6 Martie pentru calmarea „spiritelor”.

8,00

În Calea Buziașului, muncitorii de la întreprinderea Electrotimiș încep mișcări de protest, încetând lucrul.

La întreprinderea ELBA, serviciului personal i se cere să întocmească liste cu cei loviți, răniți, pentru a fi trimiși la dispensarul fabricii pentru îngrijiri medicale.

9,00

Apare în incinta fabricii ELBA un camion cu soldați înarmați, aceștia având misiunea de a ridica armamentul gărzilor patriotice din întreprindere. Angajații nu au permis ridicarea armamentului, pe considerentul că ar putea fi folosit împotriva demonstrațiilor din oraș.

10,30

Se anunță sosirea la Timișoara a generalului Ilie Ceaușescu, adjunct al ministrului Apărării Naționale, secretar al Consiliului Politic Superior (JL D 18 Mc.).

10,30

La Electrobanat s-a deplasat Radu Bălan, trimis de Ion Coman. Acesta este însoțit de primarul orașului, Moț, și Constantin Posa. Prezența camionului militar și a soldaților în întreprindere declanșează furia muncitorilor.

Mișcări de protest la Întreprinderea Mecanică Timișoara (UMT). Sunt trimiși aici Cornel Pacoste și Ilie Matei, pentru a detensiona situația.

10,40

În apropierea întreprinderii ELBA se deschide focul, iar câteva persoane cad rănite.

11,00

Generalul Ștefan Gușă ordonă militarilor din detașamentul de cercetare de la Buzău (DIA) să se deplaseze pentru culegerea de informații din întreprinderi.

11,30

La IPROTIM, în ședința aranjată pentru condamnarea manifestațiilor, Claudiu Iordache protestează, reproșând conducerii că în stradă nu sunt huligani, ci reprezentanți ai poporului.

11,30

Un grup de 70 de demonstrați (numiți în document „teroriști”) se strânge pe strada Naturii. Se cere să se ia legătura cu Regimentul 44 Tancuri pentru a trimite un TAB și obiective (JL D 18 Mc.).

11,40

Agitație la întreprinderea ELBA. Se ordonă trimiterea unui grup de militari de la UM 01686.

11,50

La o ședință cu generalul Gușă, căpitanul Dragoș raportează că are un militar împușcat (JL D 18 Mc.).

12,15

Ajunge la Timișoara generalul Ilie Ceaușescu, însoțit de: colonel Stan Ciocâlteu, maiorul Ilie Popescu (de la propagandă „specială”), maior Grosu (de la consiliul politic al Aviației).

14,00

Ion Coman îi ordonă generalului Ștefan Gușă să meargă urgent la ELBA pentru a-l scoate din incintă pe prim-secretarul Radu Bălan.

14,30

Generalul Ilie Ceaușescu intră în sala de mese de la Garnizoană. Acolo îl supără foarte mult faptul că în acea sală, 70 de militari de la Lugoj mâncau, înghesuiți la 11 mese, în semiîntuneric (lipsă de becuri); stă de vorbă cu soldații. Vizitează apoi centrul orașului și Comitetul Județean de Partid, constată că în oraș era liniște și că „huligani fuseseră complet anihilați”.

15,00

La București, intrigată că manifestațiile s-au reluat exact când se credea că totul s-a liniștit, iar întoarcerea președintelui Nicolae Ceaușescu nu va găsi totul rezolvat, Elena Ceaușescu își convoacă subordonații și decide să-i trimită la Timișoara pe Emil Bobu și pe Constantin Dăscălescu pentru a rezolva situația.

15,30

Comandantul Regimentului 32 Motorizat raportează că în Piața 1 Mai s-au adunat oameni. Pleacă locotenent-colonel Pelea de la Regimentul 39 cu 70 de oameni pe trei mașini (JL D 18 Mc.).

16,10

Lt.-col. Pelea primește misiunea să blocheze trecerea spre centru (JL D 18 Mc.).

16,15

Pleacă încă o mașină cu substanțe toxice – ordin să se folosească la nevoie pentru împrăștierea demonstrațiilor (JL D 18 Mc.).

16,30

La IAEM s-a adunat mulțime și se îndreaptă spre centru. Regimentul 44 pregătește trei camioane să intervină, plus trei TAB-uri (JL D 18 Mc.).

Pe Aeroportul Internațional Timișoara aterizează opt avioane AN-24, din care debarcă trupele de parașutiști (300 de militari) de la Caracal, sub comanda lt.-col. Ilie Gurschi. Tot acum aterizează militarii din Regimentul 114 Mecanizat (Vânju Mare), care aparține de Divizia 2 Mecanizată din Craiova.

La Electrotimiș, un grup masiv de muncitori se află în curte. Pe trotuarul din sensul giratoriu, din afara întreprinderii, lumea a început să se adune și să blocheze Calea Buziașului, la ieșirea din oraș. Au fost blocate mașini și tramvaie și sunt puse „cap la cap”.

16,45

Maiorul Dincă ordonă ca trei camioane plus trei TAB-uri ale Regimentului 44 să plece pe Calea Buziașului ca să blocheze trecerea protestatarilor spre centru. Ordonă ca TAB-urile și mașina cu oameni din Piața 1 Mai să se regrupeze la podul de la Maria, pentru a bloca trecerea spre centru (JL D 18 Mc.).

17,13

A plecat coloana militară de la Buziaș (JL D 18 Mc.).

17,15

Din grupul înarmat apărut în apropierea întreprinderii Electrotimiș s-a tras o rafală în aer, pentru intimidare. Mulțimea îi huiduie și scandează lozinci.

17,40

La Fabrica de Pâine și pe str. Gheorghe Lazăr apar grupuri de oameni, maiorul Blidaru a primit ordin să-i împrăștie (JL D 18 Mc.).

18,00

S-a deblocat intrarea dinspre Buziaș, protestatarii fiind alungați (JL D 18 Mc.).

18,15

Trenul de Buziaș a fost oprit în dreptul cazarmii Regimentului 32 Motorizat, iar demonstrații prezenți acolo huiduie, aruncă cu pietre spre cazarmă; s-a ordonat alarma (JL D 18 Mc.).

18,33

Regimentul 44 patrulează pe Calea Girocului (JL D 18 Mc.).

18,35

Maiorul Blidaru raportează că pe Calea Buziașului este ordine (JL D 18 Mc.).

20,20

Comandantul detașamentului de la Buziaș, lt.-col. Florea Bârcă, cu trei mașini cu 60 de militari, căpitanul Negrea Spiridon cu șase TAB-uri și 28 de militari intrați în Timișoara (JL D 18 Mc.).

21,00

Generalul Ilie Ceaușescu se întoarce din nou la Divizia 18 Mecanizată (JL D 18 Mc.).

21,50

Generalul Ștefan Gușă interzice „executarea focului asupra oamenilor” (JL D 18 Mc.).

22,00

Generalul Gușă a dat ordin ca efectivele maiorului Dincă să fie adunate în unitate (JL D 18 Mc.).

23,30

Începe ședința de lucru a lui Ilie Ceaușescu cu comandanții de unități. Generalul Ștefan Gușă îi aduce la cunoștință că s-a acționat în forță, deoarece „inamicii” au încercat să declanșeze un război psihologic prin acte de teroare, de provocare și că există pericolul ca soldații să fie în continuare atacați și să fie sustras armamentul (JL D 18 Mc.).